HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

רוכבי גמלים. אבריהם מתחממים בבשר הגמל ומוליאים זרע: **כולם רשעים.** כלאמר: **כולם צדיקים.** שדריס בסכנה ונכס לאחיהם שבשמים: **דמכף.** נשון אוכף של חמור. אם יש לו אוכף האחר אינו מתחמם שהעץ קשה הוא ואם אין לו אוכף מתחמם בבשר החמור אבל דרך גמלים לרכוב בלא אוכף אלא במרדעת ומתחמם: **דמטרטין.** ירך מכאן וירך מכאן ואחרו מתחמם: **דלא מטרטין.** רוכב כאשה: **מטרטין.** נשון מחזיק כדאמרי' במנחות (דף פז:) **וכי מטרטני יכיגי:** **אפריקי.** פניו למעלה וגוות הוא שפעמים שיתקשה אבר תוך שינתו ויתגלה ועוד שיהיו מונחות לו על אחרו ומתחמם: **מלגי.** מוטה מעט על לדו: **כי מלגי נמי אסור.** אע"כ יושב או שוכב כולו על לדו: **מתני' אחד לו ואחד לה.** לקנח לאחר תשמיש: **נתקן את הבית.** כלומר לנדוק לפני תשמיש ולהכין עצמה לנעלה. וה"ה לכל הנשים כדתנן בפ"ק (לעיל יא.) ובשעה שהיא עובדת לשמש את ביתה והא דנקט לנועות כדמפרש בפ"ק [יב.] לנועות עד שבודקת בו לפני תשמיש זה אין בודקת בו לפני תשמיש אחר: **נמלא דם על שלו.** ואפילו לאחר זמן שאסה לאחר בעילה זמן ארוך קודם קינוח בידוע שהיה דם בשעת תשמיש: **טמאים.** שניהם טומאת שבעה כדין בועל נדה כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו: **אותיות.** מיד לאחר בעילה: **נאחר זמן.** לאחר אותיות טמאים מספק שניהם שבעה ימים ומיהו טומאת ספק הוא לתלות אבל לא לשרוף: **את פניה.** פניה שלמטה: **ואח"כ.** כלומר שהתה יותר מכשיעור הזה אחר אחר הוא זה: **מטמאות מעת לעת.** טהרות ואדם במגע טומאת ערב ומדרבנן כדין מעת לעת דאמר בפ"ק [ו.] ומה היא מטמאה משכבה ומושבה וכיון דעושה משכב ומושב לטמא אדם כל שכן דהיא עצמה מטמאה אדם: **ואינה מטמאה את בועלה.** טומאת שבעה ימים: **ר"ע אומר אף מטמאה את בועלה.** ר"ע לטעמיה דאמר כל מעת לעת מטמאה את בועלה מספק טומאת שבעה בפ"ק (לעיל ו.): **גמ' מאכולת.** כיצה. ואמאי טמאין ודאי לשרוף תרומה ולהתחייב בקרבן ודאי להוי ספק לתלות תרומה ולהביא אשם תלוי ולא חטאת דדלמא דם מאכולת הוא שהיה באותו מקום באשה וכשבעל נדבק בו: **בדוק.** דודאי אין שם מאכולת ודם ודאי מגופה אתיא: **דחוק הוא.** שאין מאכולת יכולה ליכנס שם: **לגופה.** מעוכה על העד לחוק מן הדם קצת. לגישנא דבדוק כיון דקיים להו לרבנן דאין שם מאכולת ודאי דם מגופה הוא שהרי העד היה בדוק לה קודם הקינוח ומאכולת [ו] (מעלמא הואי התם בעד שהיא לגופה) ולגישנא דדחוק ליכא לספוקי שמא אתי דם ממאכולת ומתוך שדחוק הוא מעכה השמש בשעת תשמיש: **ונמחר מצאה עליה דם. טמאה נדה.** טומאה ודאית דכיון דהעד בדוק לה שלא היה בו דם קודם בדיקה ודאי מגופה אתאי על העד ומשם הוטח בירכה ולא אמרינן דלמא מעלמא אתא על ירכה וספק טומאה היא: **ונמחר מצאה עליו דם.** על העד ואיכא לספוקי דלמא מקמי הכי הוה ביה. להכי לא נקט הכא טחתו בירכה דא"כ הוו להו תרי ספיקי לקולא חדא דלמא לאו מן העד הוטח על ירכה ואפילו אתי"ל מן העד אתא דלמא כיון דאינו בדוק מקמי הכי הוה: **משום נדה.** טומאה ודאית דכיון דחזקת דמיס שם לא מספקינן במקמי הכי: **משום נפש.** כלומר טומאת ספק ותולין: שלריכה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומאמו וכו' אמין דס נ"ב עיין ר"פ הרואה כתם:

מוסף רש"י

לייט אמאן דגני אפריקד. שמא יתקשה אבר בתוך שינתו ונראה לרבים והוא דרך בגלי (ברכות יג:). פרקדן. שוכב על גבו ופניו למעלה (שם). מגבא. לינן (שם). כי מצלי. כשהוא מוטה על לדו מעט (שם). לענין ק"ש כי מצלי אסור. אפילו מלגי נמי אסור, שמקבל עליו מלכות שמים דרך שריה וגאוה (שם). בשני עדים. שני סדיניס לקנח (כריתות יז:). אחד לו. שמקנח בו בעצמו (לעיל ה.). נמצא על שלו. דם על המפה קונח בה אחר תשמיש, טמאין. שניהם טומאת שבעה, היא משום נדה והוא משום בועל נדה, ודאי ראתה דם קודם בעילה או בשעת בעילת תשמיש, ודחייבין. שניהם בקרבן (שבועות יח.) ודאי בשעת תשמיש היה ובועל נדה בשוגג הוה וחייבים שתי חטאות (כריתות שם). דודאי היה דם בשעת ביאה, שאין דרך האיש לנאתה ממנו דם (יומא ו.). אותיות. נשון יוני הוא, כלומר לאחר תשמיש (כריתות שם) והוא נשון מיד בלשון יוני, שקנאה בפרסית ילאת האמש מיד, טמאין. ודאי (יומא ו.). נמצא על שלה לאחר זמן. כלומר שהמקיפה בדיקה (שם). פניה. של מטה (שם). ואח"כ מטמאה מעת לעת. ואם יומר מבלן שהתה לבדוק ואח"כ בדקה ומצאה, הרי היא כשאר נשים לטמא לאמרכי עהרות של מעת לעת, ואינה מטמאה את בועלה. שלא גזרו טומאת מעת לעת לענין טומאת בועלה (שם).

תוס' הרא"ש

רוכבי גמלים אסורים לאכול בתרומה. דוקא בשעה שהן רוכבין שמא יראה קרי בעוד התרומה בפיו אבל לאחר שירד מותר דלא חיישינן שמא ראה קרי ושכח דאמרי' לקמן פרק יוצא דופן כל שבכח דרע שאין גופו מרגיש בה אינה מטמאה: **רוכבי** גמלים כולם רשעים. והא דאמרי' בסוף קדושין הגמלים כולן כשרים בבעלי סחורה מיירי והולכין ברגל ומשאן על הגמלים והולכין לארץ מרחקים לסחורה בדרך מדבריות במקום גדודי חיות ולסטים ומכוונים לבם לשמים ומשאן ומתנן באמונה. והחמרין שאינן מתרחקין כל כך משאם ומתנם ברמאות: **לייט** אמאן דגני אפרקיד. פי' שוכב על גביו כי עגבותיו מתחממין על המטה ובא לידי קרי כדאמרינן בפרק הערל מייתינן מיא חמימא דשערי ומנחינן ליה אבי פיקרי ומיקרי כי פיקרי היינו עגבותיו כשמניח עליהם דבר חם מתחמם ובא לידי קרי: **וליחוש** דלמא דם מאכולת הוא. אבל בדיקה שבדקה ומצאה ג) טמא לא קפדי דמצי למימר דמטמאינן להו מספיקא אבל מתני' דקתני חייבין בקרבן אלמא ודאי מגופה אתי ועוד כיון שמצא על שלו ולא על שלה מסתברא כי דם מאכולת הוא: **אימור** שמש רצפה. וא"ת כיון דאיכא למיחש

ג) נראה ש"ל שבדקה ומצאה דם על העד דמטמאינן אותה לא קשיא לן דשמא דם מאכולת הוא דמצי למימר וכו':

רוכבי גמלים אסורין לאכול בתרומה. ואע"ג דאמר שמואל בפ' יוצא דופן (לקמן דף מג.) כל שבכח זרע שאין כל גופו מרגיש אינו מטמא הכא דלמא הרגיש כל גופו ולא אדעתיה: **רוכבי גמלים** כולם רשעים החמרים מהן רשעים מהן צדיקים. וא"ת דלמרינן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פב.) גמלים רוכבן כשרים חמרים רוכבן ליסטין וי"ל דהכא מיירי ברוכבים ומשום הרהור והתם לא מיירי ברוכבים אלא בנותנין סחורה על הגמלים והם הולכים ברגל רחוק במקום סכנה וחמרין [ב] [שהם ליסטים משום דבשעה שקוים] עושין רמאות במשא ומתן:

אפרקיד. פי' הקונטרס פניו למעלה וכן משמע בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עד.) גבי מתי מדבר דגנו אפרקיד וחליף טייעא תותי ברכייהו ורומאת בידיה ולשון אפרקיד אפורייאה קדל [ג] (קדקדא) ולא כפירוש הערוך דפי' פניו מטה ולשון אפרקיד אפוי קיד ועוד קשה רי"ש דאפרקיד למה לי. [וע"ע תוספות פסחים קח. ד"ה פרקדן]: **לייט אמאן דגני אפרקיד.** פי' בקונטרס שידיו מונחות על מילתו ומתחמם ורשב"ם פירש שבגדיו נופלין על אמתו ומתחמם ומה שפי' עוד שפעמים [ד] [מתקשה ומתגלה] לא נראה דבבית סגור או אפל מאי א"ל.

ועוד שמעתי כשבוכב אפרקיד מתחמם השדרה ומתמתם זה יתקשה האבר ויבא לידי קרי. גליון:

ק"ש כי מצלי אסור. היינו כשהוא קלת אפרקיד אבל על לדו לגמרי שרי כדאמר בפ' מי שמתו (ברכות דף כד.). שניס שהן ישניס במטה זה הופך פניו לכאן וזה הופך פניו לכאן וקורין ק"ש: **וליחוש דלמא דם מאכולת הוא.** אבל על בדיקות דמטמאינן לה אם מצא דם לא פריך דדלמא חומרא היא אבל הכא פריך אמאי חייבין בקרבן דלמא מייתי חולין בעזרה ועוד נראה וכן פר"ח דפריך אמצא על שלו כי לא נמצא על שלה אמאי מטמאין כיון דאיכא הוכחה דלא אתי מגופה: **דחוק הוא אצל מאכולת.** אין לפרש שאינה יכולה ליכנס אלא בדוחק ולפעמים נכנסת דא"כ הוה ליה למימר בסמוך לגישנא דדחוק הוא אימר איתרמויי איתרמי ולמה צריך להזכיר דשמש רצפה לכך י"ל בדוק הוא שאינה באה כלל סמוך לרחם מפני הזוהמא שיוכל השמש להכניס ודחוק הוא אבל מאכולת היינו דאינה נכנסת בשום פנים מאליה אלא שפעמים שמתקרבת לרחם כ"כ עד שהשמש מכניסה ומרצפה:

וטחתו בירכה. פירוש במקום שאין דם המקור יכול ליפול שם: **ולמחר מצאה עליה דם.** ה"ג רש"י פי' על ירכה וקאמר דטמאה נדה דאיכא למימר דמן העד נתלכלך ירכה ולא מעלמא וא"ת ותבדוק העד וי"ל שנאבד העד ל"ג שמא דם העד עצמו בא מדם ירכה כיון שנמצא על העד רק במקום שנגע בירכה וכגון שיש כגרים ועוד דליכא חששא דמאכולת [ד] שמא כיון שנמצא על ירכה במקום שנגע בעד מוכח מילתא שמתמתם הדם הוא ומעלה. גליון:

*ודוקא בעד הבדוק לה אבל בשאינו בדוק לה הוי ספק ספקא כדפי' רש"י ודוקא טחתו בירכה אבל הניחתו בקופסא פשיטא דטמאה ור"ח גרס ומצאה עליו פירוש על העד וטחתו בירכה היינו בגלוי שלא הניחתו בקופסא דבהניחתו בקופסא פשיטא דטמאה ופריך והא חוששין אמרת לן דאימר מעלמא אתי: **אמר** שמואל טמאה נדה. אפי' ר' חייא דמטהר בסמוך מודה הכא דהא ר' חייא כר' יוסי ס"ל ושמואל גופיה פסיק בהאשה (לקמן נט.) כרבי יוסי והכא קאמר דטמאה נדה: **בעד**

תוס' הרא"ש (המשך)

לצריפת שמש א"כ משתכחא מאכולת התם א"כ אפי' ליכא מאכולת רצופה נמי ניחוש דרצפו שמש דם מאכולת הוא ואע"ג דמאכולת ליתא קמן דלמא נאבדה המאכולת ונשאר הדם. וי"ל דרציפה של שמש לא שכיח לא תלינן בה אלא היכא דמוכחא מלתא דאשתכח מאכולת רצופה: **ומחתו** בירכה ולמחר מצאה עליה דם. פרש"י על הירך ותימה ונבדוק בעד עצמו שאי אפשר שלא יהא ניכר רושם על העד וצ"ל דמיירי שאבד העד. ור"ח גרס ומצאה עליו כלומר על העד וקמ"ל דלא חיישינן שמא בא מן הירך על העד: **והא** חוששת אמרת לן. תימה דאמרי' בריש הוראה כתם על בשרה ודאי טמא דאם איתא דמעלמא אתי על חלוקה איבעי ליה לאישתכוחי וא"כ ה"נ אפי' הדם על הירך טמאה ודאי וכ"ת הך דלקמן לפי מסקנא דשמעתין מ"מ קשה דמשמע דרב גופיה לא קאמר אלא דוקא טחתו אבל אם לא טחתו לא. ומצי' למימר דה"ה לא טחתו והאי דנקט טחתו לאשמועינן דוקא בדוק אבל אינו בדוק לא ועוד מצינו למימר דמיירי הכא כשיש לה מכה ואי לאו דטחתו הוה תלינן בדם המכה: **ולעת** זקנותו טהר מכלום. תימה היכא מצינו למימר טהר מכלום והא אמרינן לקמן בריש הוראה כתם על חלוקה ודאי טהור דאי איתא דמגופה אתא על בשרה איבעי ליה לאישתכוחי ומשמע הא על בשרה ועל חלוקה דליכא הוכחה הוי ספיקא והכא כעל בשרה ועל חלוקה דמי דמהכא נמי ליכא הוכחה. וי"ל דהא דלקמן היינו לפי המסקנא דהכא ומיהו [אכתי] קשה דהא תנן לקמן פ' האשה ג' נשים שלבשו חלוק אחד ונמצא עליו דם כולם טמאין וה"נ כשבדקה בעד שאינו בדוק לה הוי כאילו

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה ו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ו:

כה ב מיי' פכ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יט ופ"ד מהל' דעות הל"ב] סמג לאוין קיח טוש"ע שם סעי' ב:

כו ג מיי' פ"ג מהל' ק"ש הלכה ג ועי' בהשגות ובכ"מ סמג עשין יח טוש"ע א"ח סי' סג סעי' ט:

כז ד מיי' פכ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יט סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ג:

כח ה ו מיי' פ"ב מהל' ק"ש הלכה ב סמג עשין יח טוש"ע א"ח סימן סג סעיף ג:

כט ז מיי' פ"ד מהלכות איסורי ביאה הלכה יד וע"ש סמג לאוין קיח טוש"ע י"ד סי' קפו סעי' ב וע"ש:

ל ח מיי' שם הלכה טו סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

לא ט י מיי' פ"ה מהל' שגגות הל' ו:

לב כ מיי' שם (ופ"ד מהלכות איסורי ביאה) סמג לאוין קיח טוש"ע י"ד סימן קז סעי' גב:

לג ל מ מיי' פ"ה מהל' שגגות הל' ו:

לד נ מיי' שם (ופ"ד מהל' משכב ומושב הלכה ח):

לה ס מיי' פ"ג מהל' ממזרים משכב ומושב הל' ח:

לו ע פ מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' יח ופ' במ"מ סמג לאוין קיח טוש"ע י"ד סי' קז סעי' גב:

לז צ מיי' שם הלכה יט ועי' במ"מ סמג שם טוש"ע שם סעי' לה:

לח ק טוש"ע שם סעי' גב: